

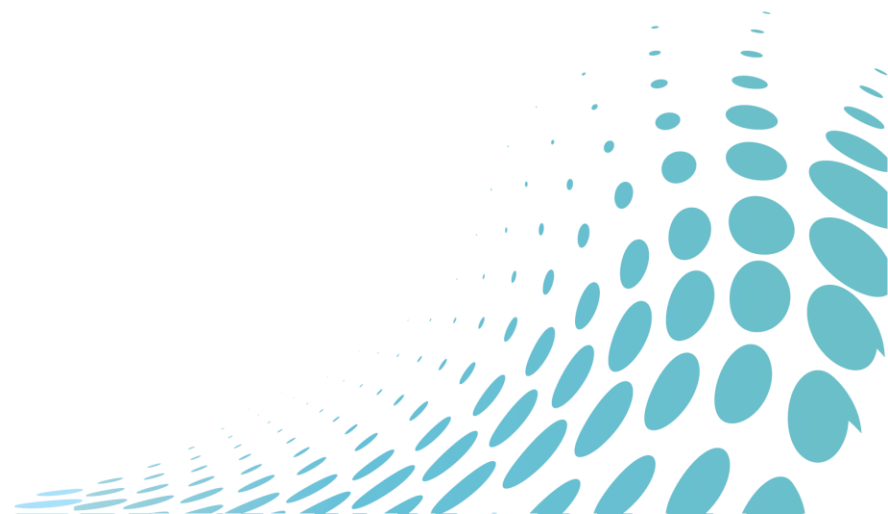

Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder

Minoritetsspråklige elevers og voksnes rettigheter etter opplæringsloven

Regelverkssamling – Kompetanse for mangfold
7. juni 2016

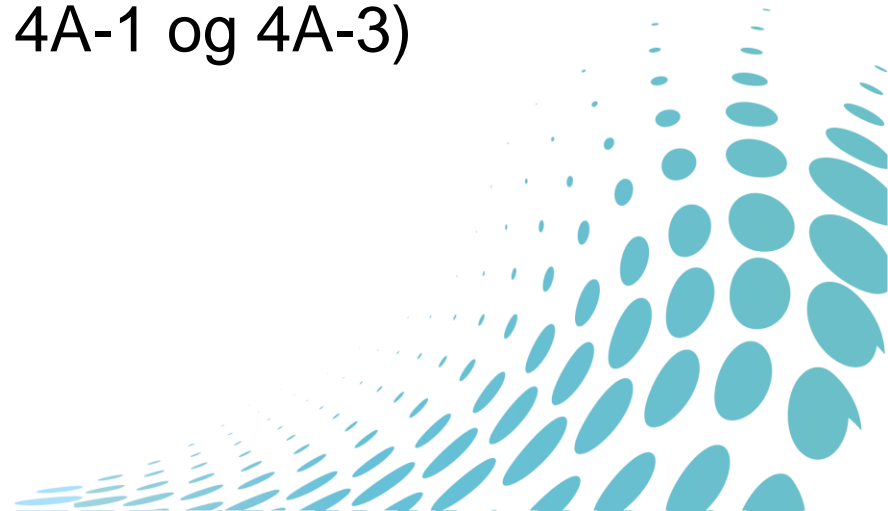
Rådgiver Tone G. Sandnesaunet

Opplæringsloven

- Rett og plikt til grunnskoleopplæring (§ 2-1)
- Rett til videregående opplæring (§ 3-1)
- Retten til grunnskole- og videregående opplæring for voksne (§§ 4A-1 og 4A-3)

Grunnskoleopplæring

- Rett hvis det er sannsynlig at barnet skal være i Norge mer enn 3 måneder
- Plikt når barnet har oppholdt seg i Norge i tre måneder
- Rett til å gå på nærskolen
- Kommunen kan tilby ett eller flere ekstra år i grunnskolen

- **Rett til særskilt språkopplæring for elever fra språklige minoriteter, § 2-8**
 - Særskilt norskopplæring
 - Morsmålsopplæring
 - Tospråklig fagopplæring
- **Rett til spesialundervisning, § 5-1**
 - Elever som ikke har eller ikke kan få tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet

Videregående opplæring

- **Rett til videregående opplæring, § 3-1**
 - Fra det året man fyller 16 år
 - Fullført grunnskole (innebærer ikke at fagene må være bestått)
 - Ikke krav om norskferdigheter for inntak
 - Ikke anledning til å teste eleven i fag i forbindelse med inntaket
 - Man må ha lovlig opphold for å ha rett til videregående opplæring, men fylkeskommunen kan uansett velge å tilby det.
 - Asylsøkere under 18 år, som venter på vedtak

- **Rett til spesialundervisning, § 5-1**
- **Rett til særskilt språkopplæring , § 3-12**
- **Rett til omvalg, § 3-1 (4)**
 - etter søknad
- **Rett til inntil to år ekstra , § 3-1 (5)**
 - blant annet elever som har rett til særskilt språkopplæring eller spesialundervisning
 - når eleven trenger det i forhold til opplæringsmålene
 - sakkyndig vurdering
- **Hva er «år 0»?**

Særskilt språkopplæring, §§ 2-8, 3-12

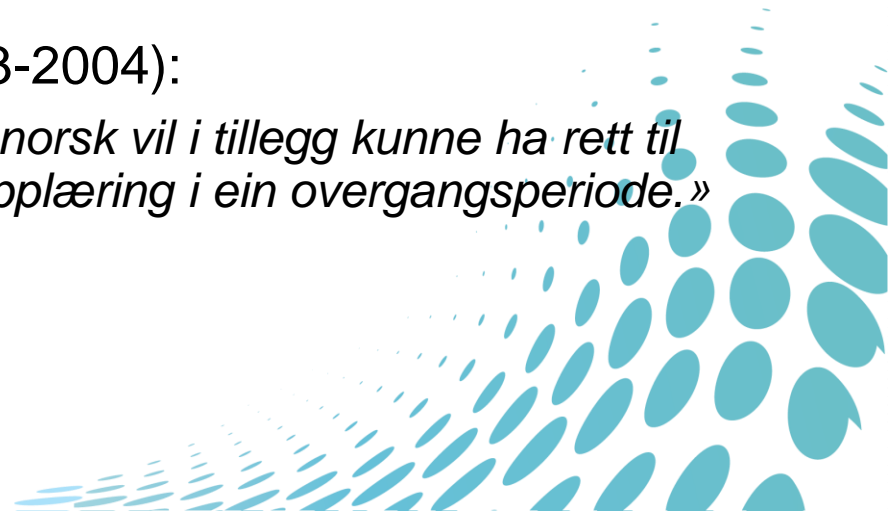
Vilkår for rett til særskilt norskopplæring

- Elev med annet morsmål enn norsk/samisk
- Ikke tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge den ordinære opplæringen i skolen

Vilkår for rett til morsmålsopplæring og/eller tospråklig fagopplæring

Vilkårene nevnt over

- Om nødvendig, Ot. prp. nr. 55 (2003-2004):
«Elevar med svært avgrensa dugleik i norsk vil i tillegg kunne ha rett til morsmålsopplæring og tospråkleg fagopplæring i ein overgangsperiode.»

Innføringstilbud

Kommunen/fylkeskommunen kan organisere særskilt opplæringstilbud/innføringstilbud for nyankomne elever i egne grupper, klasser eller skoler, § 2-8 (5) / § 3-12 (5)

- Frivillig for skoleeier
- Kun *nyankomne*
- Egne grupper, klasser eller skoler – kan også tilbys elever som er alene om behovet

- Opplæringen i innføringstilbud må fremgå av den enkeltes elevs enkeltvedtak om særskilt språkopplæring
- Enkeltvedtak om innføringstilbud forutsetter at
 - Elev/foreldre/verge samtykker – grunnskoleeleven har rett til å gå på nærskolen
 - Innføringstilbudet regnes for å være til elevens beste, bl.a. basert på resultatet av kartleggingen av eleven
 - Eleven ikke allerede har fått opplæring i et innføringstilbud i to år tidligere (totalt maksimalt to år)
 - Vedtaket ikke fattes for en lengre periode enn ett år av gangen

- I enkeltvedtaket om innføringstilbudet kan det gjøres avvik fra læreplanverket for den enkelte elev.
 - Avviket må avgjøres med bakgrunn i den enkeltes elevs behov
 - Eventuelle avvik må være nødvendig for å ivareta den enkelte elevs behov
 - Skolen/skoleeier må informere om evt. konsekvenser ved avvik fra læreplanen

Valg av læreplan i norsk ved særskilt språkopplæring

- Ordinær læreplan i norsk med tilpasninger
- Læreplan i grunnleggende norsk for språklige minoriteter
 - en overgangsplan som bare skal brukes til elevene er i stand til å følge ordinær opplæring i norsk
 - kan brukes både i grunnskolen og i videregående opplæring
 - vurdering uten karakter

- Midlertidig læreplan i norsk for elever i videregående skole med kort botid i Norge
 - for elever med rett til særskilt språkopplæring og kort botid i Norge (under 6 år)
 - frivillig både for skolen og enkelteleven

Muligheter for fritak

Alle elever har rett til opplæring/vurdering i skriftlig sidemål (vurdering med karakter fra 8.trinn)

Forskriften hjemler noen fritak:

- Fritak fra opplæring i skriftlig sidemål, § 1-11
 - elever som får særskilt språkopplæring etter §2-8/§3-12
- Fritak fra vurdering med karakter i skriftlig sidemål,
 - elever som har rett til særskilt språkopplæring fra 8. trinn til Vg3 , jf 3-22
 - Gjelder også voksne, jf. § 4-15

Fritak fra vurdering med karakter i **grunnskolen:**

- Minoritetsspråklige elever som begynner opplæringen i Norge i siste halvdel av opplæringsåret, er fritatt fra vurdering med karakter i fag ut skoleåret hvis foreldre/verge ber om det , jf. § 3-21 (1)
- Elever i innføringstilbud , jf. § 3-21 (2)

Elever i innføringstilbud i **videregående opplæring:**

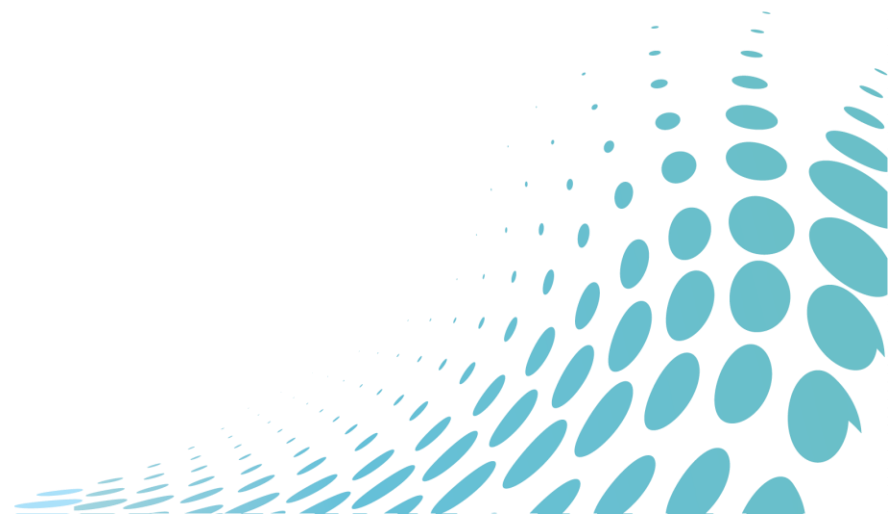
- Kan fritas fra vurdering med karakter i halvårsvurderingen i hele perioden i de fagene eleven har opplæring i, jf. § 3-21 (3)
- Kan ikke fritas fra kravene til standpunktvurdering, jf. § 3-21 (3)

Skoleeier skal sørge for at eleven/foreldrene/verge får nødvendig **veiledning om konsekvensene** av valget mellom vurdering med og uten karakter.

Opplæring særskilt organisert for voksne

- Rett til opplæring særskilt organisert for voksne reguleres av opplæringsloven kapittel 4A.
- Kommunen har ansvar for grunnskoleopplæringen for voksne
- Fylkeskommunen har ansvar for videregående oppæring for voksne

Rett til grunnskoleopplæring for voksne

- Vilkår for å ha rett til grunnskoleopplæring for voksne:
 - over opplæringspliktig alder
 - ikke ha rett til videregående opplæring etter opplæringsloven § 3-1 (ungdomsretten)
 - trenge grunnskoleopplæring
 - lovlig opphold i Norge
- Asylsøkere mellom 16-18 år som søker om oppholdstillatelse og sannsynligvis skal være i Norge mer enn tre måneder har også rett til grunnskoleopplæring for voksne
- Kommunen kan velge å tilby grunnskoleopplæring for voksne til de som ikke har lovlig opphold.

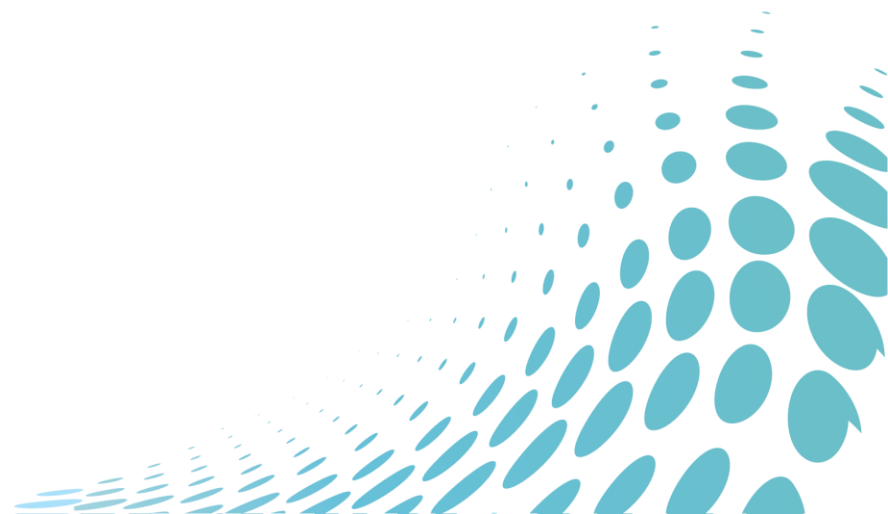
Innholdet i retten til grunnskoleopplæring:

- Normalt rett til fagene som kreves for å få vitnemål etter forskrift § 4-33
 - Det er fem fag den voksne trenger sluttvurdering i:
 - Norsk, engelsk, matematikk og 2 av fagene : matematikk muntlig, samfunnsfag, naturfag og KRLE
- Kan også være opplæring i deler av fag eller grunnleggende ferdigheter
- Opplæringen skal være i samsvar med Læreplanverket for kunnskapsløftet, jf. oppl. § 4A-6
- Voksne kan ha rett til spesialundervisning, jf. § 4A-2
- Ikke en uttrykkelig rett til særskilt språkopplæring i loven

Rett til videregående opplæring for voksne

- Vilkår for å ha rett til videregående opplæring for voksne:
 - har fullført grunnskolen eller tilsvarende
 - har ikke fullført videregående opplæring
 - eldre enn 25 år eller fyller 25 år det året
 - etter søknad
 - lovlig opphold i Norge (ikke rett mens man venter på å få avgjort søknad om opphold)

Særskilt språkopplæring i videregående opplæring for voksne

- Ikke rett til særskilt språkopplæring eller spesialundervisning, men opplæringen skal være tilpasset den voksne.
- Kan likevel ha rett til særskilt språkopplæring og/eller spesialundervisning hvis den voksne er tatt opp på ordinær videregående opplæring.

Oversikt over relevante bestemmelser

Opplæringsloven:

§ 2-1 Rett til grunnskoleopplæring

§ 3-1 Rett til videregående opplæring

§§ 2-8 og 3-12 Rett til særskilt språkopplæring/Innføringstilbud

Kapittel 4A Opplæring spesielt organisert for voksne

Kapittel 5 Spesialundervisning

§ 8-1 Rett til å gå på nærskolen

§ 8-2 Hovedregelen om organisering av elevene i grupper

Forskrift til opplæringsloven:

§ 1-11 Fritak fra opplæring i sidemål

§ 3-21 Fritak fra vurdering med karakter for nyankomne elever

§ 3-22 Fritak fra vurdering med karakter i skriftlig sidemål

§ 4-15 Fritak fra vurdering med karakter i skriftlig sidemål - voksne

Side om regelverk for minoritetsspråklige

- <http://www.udir.no/Spesielt-for/Minoritetsspraklige-elever/regelverk/>

Informasjon om regelverket både før skole og i grunnskole og videregående opplæring.

